

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Галузь знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Робоча програма «Стратегічне управління у публічній сфері» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». 16 с.

Розробники:

Якубів В. М. – д.е.н., професор кафедри управління та бізнес-адміністрування
Боришкевич І. І. – к.е.н., асистент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри управління
та бізнес-адміністрування

(підпис)

Жук О. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Нормативна	
	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»		
Змістових модулів – 2	Освітня програма Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: –		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		32 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		120 год.	162 год.
Індивідуальні завдання			
-	-		
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання – 11,11 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: сформувати здатність у студентів досліджувати та розв'язувати складні проблеми стратегічного управління, його інституційного та організаційного забезпечення в системі публічного управління та адміністрування; виробити стійку переконаність у необхідності стратегічного підходу до управління публічними організаціями.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

Головними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у студентів стереотипу «стратегічного» мислення;

- набуття навичок створення системи стратегічного управління, тобто вміння аналізувати, розвивати організаційну структуру і культуру публічних організацій;
- надання відомостей про застосування різних концепцій стратегії для цілей управління у публічній сфері;
- ознайомлення з різноманітними методами стратегічного управління;
- формування навичок ефективної побудови стратегій у публічній сфері;
- формування навичок із консультування та надання роз'яснень і рекомендацій фізичним і юридичним особам з питань функціонування суб'єктів і об'єктів публічної сфери, цінностей, цілей, стратегій, шляхів їх реалізацій, діяльності органів публічного управління тощо;
- ознайомлення з вітчизняним та зарубіжним досвідом застосування стратегічного управління у публічній сфері;
- набуття навичок аналізу впливу на агентів стратегічних змін.

Компетентності навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК.1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК.2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Результати навчання:

ПР8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПР11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи стратегічного управління та типи стратегій у публічній сфері

Тема 1. Концептуальні основи стратегічного управління у публічній сфері

1. Роль та сутність стратегічного управління
2. Основні етапи становлення і розвитку стратегічного управління
3. Основні поняття і терміни в стратегічному управлінні у публічній сфері
4. Процес стратегічного управління у публічній сфері

Тема 2. Рівні стратегічного управління у публічній сфері

1. Рівні стратегічного управління у публічній сфері
2. Корпоративна стратегія
3. Ділові (конкурентні) стратегії
4. Функціональні стратегії
5. Операційні стратегії

Тема 3. Етапи формування стратегії у публічній сфері

1. Загальна схема процесу формування стратегії у публічній сфері
2. Етапи формування стратегії у публічній сфері
3. Особливості стратегічного планування на державному та місцевих рівнях

Тема 4. Формулювання бачення, місії і цілей розвитку об'єкта публічної сфери

1. Стратегічне бачення об'єкта публічної сфери
2. Місія об'єкта публічної сфери
3. Цінності і цілі в стратегічному управлінні

Тема 5. Аналіз середовища функціонування об'єкта публічної сфери

1. Сутність і методи аналізу середовища функціонування об'єкта публічної сфери
2. Технологія PEST-аналізу
3. Технологія аналізу ситуації в галузі та конкуренції в ній
4. Технологія SWOT-аналізу

Тема 6. Аналіз стратегічного потенціалу об'єкта публічної сфери

1. Оцінка ресурсів і ефективності їх використання в організації
2. Бенчмаркінг (порівняльний аналіз об'єктів публічної сфери)
3. Конкуренція і бенчмаркінг

Тема 7. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації

1. Характеристика концепцій життєвого циклу, які враховуються в процесі стратегічного управління
2. Обґрунтування необхідних перетворень за моделлю організаційного розвитку Л. Грейнера
3. Концепція управління життєвим циклом організації І. Адізеса РАЕІ
4. Використання концепції В. Тарасенка «64 стратегіями» в управлінні стратегічними змінами

Змістовий модуль 2. Процес розробки і реалізації стратегії управління

Тема 8. Розробка стратегії в організаціях публічної сфери

1. Фактори, які формують вибір стратегії
2. Класифікація стратегій
3. Види стратегій для різних за розміром об'єктів у публічній сфері
4. Організація формування стратегії в організаціях публічної сфери
5. Альтернативність у стратегічному виборі

Тема 9. SMART-метод розробки стратегії

1. SMART спеціалізація як інноваційний метод стратегічного планування розвитку регіону
2. Практичні підходи у побудові стратегічного плану за SMART методом
3. Переваги і недоліки методу SMART спеціалізації

Тема 10. Розробка стратегії за методом «стратегії блакитного океану»

1. Стратегія блакитного і червоного океану
2. Механізм розробки стратегії блакитного океану
3. Впровадження стратегії блакитного океану

Тема 11. Реалізація стратегій: приведення організаційної структури управління у відповідності з обраною стратегією

1. Поняття «організаційні зміни» та послідовність внутрішніх змін
2. Приведення структури у відповідність зі стратегією
3. Сучасні тенденції структурних змін

Тема 12. Сучасні підходи до управління стратегічними змінами в організаціях публічної сфери

1. Сутність і роль аналізу змін у стратегічному управлінні

2. Класифікація стратегічних змін в організаціях публічної сфери
3. Визначення рівня стратегічних змін, необхідних організації
4. Обґрунтування послідовності стратегічних змін через концептуальні моделі управління змінами

Тема 13. Стратегічний контроль в організаціях публічної сфери

1. Призначення контролю
2. Етапи стратегічного контролю
3. Вимоги до системи стратегічного контролю
4. Види і типи стратегічного контролю
- 5.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л.		п.	лаб.	інд.	с.р.	л.		п.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Основи стратегічного управління та типи стратегій у публічній сфері												
Тема 1. Концептуальні основи стратегічного управління у публічній сфері	12	2	2	-	-	8	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Рівні стратегічного управління у публічній сфері	18	4	2	-	-	12	14	-	-	-	-	14
Тема 3. Етапи формування стратегії у публічній сфері	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 4. Формулювання бачення, місії і цілей розвитку об'єкта публічної сфери	12	2	2	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Тема 5. Аналіз середовища функціонування об'єкта публічної сфери	20	4	4	-	-	12	18	2	2	-	-	14
Тема 6. Аналіз стратегічного потенціалу об'єкта публічної сфери	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 7. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації	18	4	2	-	-	12	14	-	-	-	-	14
Разом за змістовним модулем 1	104	20	16	-	-	68	100	6	4	-	-	90
Змістовний модуль 2. Процес розробки і реалізації стратегії управління												
Тема 8. Розробка стратегії в організаціях публічної сфери	14	2	2	-	-	10	16	2	2	-	-	12
Тема 9. SMART-метод розробки стратегії	14	2	2	-	-	10	16	2	2	-	-	12

Тема 10. Розробка стратегії за методом «стратегії блакитного океану»	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 11. Реалізація стратегій: приведення організаційної структури управління у відповідності з обраною стратегією	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 12. Сучасні підходи до управління стратегічними змінами в організаціях публічної сфери	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 13. Стратегічний контроль в організаціях публічної сфери	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовним модулем 2	76	12	12	-	-	52	80	4	4	-	-	72
Усього годин	180	32	28	-	-	120	180	10	8	-	-	162

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Концептуальні основи стратегічного управління у публічній сфері	2
2.	Тема 2. Рівні стратегічного управління у публічній сфері	2
3.	Тема 3. Етапи формування стратегії у публічній сфері	2
4.	Тема 4. Формулювання бачення, місії і цілей розвитку об'єкта публічної сфери	2
5.	Тема 5. Аналіз середовища функціонування об'єкта публічної сфери	4
6.	Тема 6. Аналіз стратегічного потенціалу об'єкта публічної сфери	2
7.	Тема 7. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації	2
8.	Тема 8. Розробка стратегії в організаціях публічної сфери	2
9.	Тема 9. SMART-метод розробки стратегії	2
10.	Тема 10. Розробка стратегії за методом “стратегії блакитного океану”	2
11.	Тема 11. Реалізація стратегій: приведення організаційної структури управління у відповідності з обраною стратегією	2
12.	Тема 12. Сучасні підходи до управління стратегічними змінами в організаціях публічної сфери	2
13.	Тема 13. Стратегічний контроль в організаціях публічної сфери	2
	Разом	28

6. Теми лабораторних занять

Відповідно до робочої програми з дисципліни «Стратегічне управління» лабораторні заняття не заплановані.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів – невід’ємна складова частина навчального процесу, яка відіграє важливу роль у процесі формування майбутнього спеціаліста.

Мета самостійної роботи – набуття навичок щодо вирішення конкретних

практичних завдань і використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, семінарів, практичних занять);
- завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- підготовка індивідуального завдання.

Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники).

Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності. При підготовці до заняття відповідної теми необхідно детально вивчити конспект лекції, підручник (навчальний посібник) та коротко законспектувати засвоєний матеріал. Семінарські і практичні заняття передбачають вивчення теоретичного матеріалу та виконання завдань. Студент самостійно завершує у позааудиторних умовах розпочаті в аудиторіях завдання і здає у час, який встановлює викладач.

Виконувати завдання необхідно в такій послідовності:

- ознайомитись із завданням і вивчити його умову;
- визначити методи (прийоми) розв'язання кожної конкретної ситуації;
- безпосередньо почати розв'язувати завдання;
- обґрунтувати висновки і пропозиції згідно з отриманими результатами;
- виконане завдання належно оформити в зошиті;
- захистити завдання (якщо це встановлено робочою програмою дисципліни) відповідно до встановленого графіка самостійної роботи.

Якщо передбачений програмою обсяг завдань студент не виконав і не захистив, то до іспиту його не допускають.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Концептуальні основи стратегічного управління у публічній сфері	8
2.	Тема 2. Рівні стратегічного управління у публічній сфері	12
3.	Тема 3. Етапи формування стратегії у публічній сфері	8
4.	Тема 4. Формулювання бачення, місії і цілей розвитку об'єкта публічної сфери	8
5.	Тема 5. Аналіз середовища функціонування об'єкта публічної сфери	12
6.	Тема 6. Аналіз стратегічного потенціалу об'єкта публічної сфери	8
7.	Тема 7. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації	12
8.	Тема 8. Розробка стратегії в організаціях публічної сфери	10

9.	Тема 9. SMART-метод розробки стратегії	10
10.	Тема 10. Розробка стратегії за методом «стратегії блакитного океану»	8
11.	Тема 11. Реалізація стратегій: приведення організаційної структури управління у відповідності з обраною стратегією	8
12.	Тема 12. Сучасні підходи до управління стратегічними змінами в організаціях публічної сфери	8
13.	Тема 13. Стратегічний контроль в організаціях публічної сфери	8
	Разом	120

8. Індивідуальні завдання

Відповідно до робочої програми з дисципліни «Стратегічне управління у публічній сфері» індивідуальні завдання не заплановані.

9. Методи навчання

Залежно від джерела знань, під час навчальних занять, як практичних, так і лекційних, використовуються наступні методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності, при вивченні дисципліни «Стратегічне управління у публічній сфері» використовуються: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в структурній діяльності використовуються:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи студентів;
- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що об'єднали в собі пізнавальні ігри, навчальні дискусії, моделювання рольових ситуацій;
- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

10. Методи контролю

Методами контролю з дисципліни «Стратегічне управління у публічній сфері» є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- усні опитування на практичних заняттях;
- письмові контрольні роботи (на лекційних та практичних заняттях);
- тестування тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на освітньому рівні бакалавра. Підсумковий контроль з дисципліни «Стратегічне управління» включає семестровий контроль у формі екзамену

(виконання письмових екзаменаційних завдань).

Критерії оцінювання рівня знань на практичних заняттях, при виконанні самостійних та індивідуальних завдань:

5 балів – коли студент дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді на запитання, рішення завдань правильні, демонструє знання навчально-методичної літератури, наводить узагальнення і висновки, був присутній на лекціях і практичних заняттях;

4 бали – коли студент знає викладений матеріал на «відмінно», але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, розрахунків, коли за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Присутність на лекціях і практичних заняттях обов'язкова;

3 бали – коли студент дає неправильну відповідь на одне запитання або на всі запитання дає малообґрунтовані, невичерпні відповіді, припускається грубих помилок у розрахунках і тільки за допомогою викладача може виправити допущені помилки;

2 бали – коли студент дає неправильні відповіді на 2-3 запитання, припускається грубих помилок у розрахунках і не може їх виправити, погано орієнтується в лекційному матеріалі;

1 бал – студент отримує за умови, якщо не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі; відсутні логічна послідовність висловлювань та зміст відповіді; виконане завдання містить багато помилок, що заважають розумінню загального змісту;

0 балів – відповідь відсутня.

11. Оцінювання

Під час навчання студенти можуть отримати такі бали:

Назва контролю	Мах кількість балів	Примітки
Практичні заняття	30	14 практичних занять (робота в аудиторії)
Контрольні роботи	10 (2×5)	2 контрольні роботи за підсумками кожного модуля
Тестування	10	14 тестувань (дистанційне навчання)
Екзамен	50	Мін оцінка допуску – 25 Мах оцінка допуску – 50
Разом:	100	Congratulations!

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	
80-89	B		

70-79	C		зараховано
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Перелік питань, які виносяться на екзамен

1. Роль та сутність стратегічного управління
2. Основні етапи становлення і розвитку стратегічного управління
3. Основні поняття і терміни в стратегічному управлінні у публічній сфері
4. Процес стратегічного управління у публічній сфері
5. Стратегічний менеджер та його функції. Вимоги до стратегічного менеджера
6. Рівні стратегічного управління у публічній сфері
7. Характеристика корпоративної стратегії
8. Характеристика ділових (конкурентних) стратегій
9. Характеристика функціональних стратегій
10. Характеристика операційних стратегій
11. Загальна схема процесу формування стратегії у публічній сфері
12. Етапи формування стратегії у публічній сфері
13. Особливості стратегічного планування на державному та місцевих рівнях
14. Стратегічне бачення об'єкта публічної сфери
15. Місія об'єкта публічної сфери
16. Цінності і цілі в стратегічному управлінні
17. Сутність і методи аналізу середовища функціонування об'єкта публічної сфери
18. Технологія PEST-аналізу
19. Конкурентний аналіз та його зміст. Аналіз конкурентних сил, що впливають на діяльність організації
20. Конкурентні переваги підприємства та їх визначення. Стратегічні групи конкурентів
21. Сутність та значення побудови карти стратегічних груп
22. Технологія SWOT-аналізу
23. Оцінка ресурсів і ефективності їх використання на об'єкті публічної сфери
24. Бенчмаркінг (порівняльний аналіз об'єктів публічної сфери)
25. Характеристика концепцій життєвого циклу, які враховуються в процесі стратегічного управління

26. Обґрунтування необхідних перетворень за моделлю організаційного розвитку Л. Грейнера
27. Зміни в управлінні організацією в ході її життєвого циклу згідно моделі І. Адізеса
28. Концепція управління життєвим циклом організації І. Адізеса РАЕІ
29. Використання концепції В. Тарасенка «64 стратегіями» в управлінні стратегічними змінами
30. Фактори, які формують вибір стратегії
31. Класифікація стратегій
32. Види стратегій для різних за розміром об'єктів у публічній сфері
33. Організація формування стратегії в організаціях публічної сфери
34. Альтернативність у стратегічному виборі
35. Матриця БКГ, її структура, складові та побудова
36. Характеристика чотирьох квадрантів матриці БКГ, переваги та недоліки матриці БКГ, її модифікації
37. Структура матриці МакКінзі. Особливості побудови. Характеристика квадрантів
38. Сильні та слабкі сторони моделі МакКінзі
39. SMART спеціалізація як інноваційний метод стратегічного планування розвитку регіону
40. Практичні підходи у побудові стратегічного плану за SMART методом
41. Переваги і недоліки методу SMART спеціалізації
42. Стратегія блакитного і червоного океану
43. Механізм розробки стратегії блакитного океану
44. Впровадження стратегії блакитного океану
45. Поняття «організаційні зміни» та послідовність внутрішніх змін
46. Приведення структури у відповідність зі стратегією
47. Сучасні тенденції структурних змін
48. Сутність і роль аналізу змін у стратегічному управлінні
49. Класифікація стратегічних змін в організаціях публічної сфери
50. Визначення рівня стратегічних змін, необхідних організації
51. Обґрунтування послідовності стратегічних змін через концептуальні моделі управління змінами
52. Призначення контролю
53. Етапи стратегічного контролю
54. Вимоги до системи стратегічного контролю
55. Види і типи стратегічного контролю

13. Рекомендована література

1. Опорний конспект лекцій на електронному носії: <http://www.d-learn.ru.if.ua>.
2. Практикум з дисципліни «Стратегічне управління у публічній сфері» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / В. М. Якубів, І. І. Боришкевич. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. 114 с.
3. Відео-матеріали на електронному носії: <http://www.d-learn.ru.if.ua>.
4. Берданова О. В., Вакуленко В. М. Стратегічне планування регіонального розвитку : навч. посібник. К. : Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
5. Берданова О., Вакуленко В., Тертичка В. Стратегічне планування : навч. посібник. Л. : ЗУКЦ, 2008. 138 с.
6. Боришкевич І. І. Методологія формування стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств // *Ефективна економіка*. 2018. № 4. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/156.pdf
7. Боришкевич І. І. Фактори впливу на побудову стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств // *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неіндустріального суспільства: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (25 жовтня 2018 р.)*. Луцьк: 2018. С. 57-60.
8. Вакуленко В. М., Мамонова В. В., Шаров Ю. П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях : навч. посібник. Ужгород : Патент, 2004. 198 с.
9. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2004. 400 с.
10. Джексон Т. Хосин канри: как заставит стратегию работать / пер. с англ. М.: Институт комплексных стратегических исследований, 2008. 248 с.
11. Дробенко Г. О., Брусак Р. Л., Свірський Ю. І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Львів : Сполом, 2001. 118 с.
12. European Agency for Safety and Health at Work. URL: Access mode: <http://www.hsepeople.com/forum/topic/1127>
13. Запровадження стратегічного планування в Україні : зб. документів і матеріалів / укл. Валерій Тертичка. К. : «К.І.С.», 2004.
14. Іцхак Адізес Ідеальний керівник. Чому ним неможливо стати : книга. К. : Наш формат, 2017. 288 с.
15. Іцхак Адізес. Управління життєвим циклом корпорацій : книга. Х. : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 496 с.
16. Куйбіда В. С., Білоконь Ю. М. Територіальне планування в Україні : європейські засади та національний досвід. К. : Логос, 2009. 108 с.

17. Kim W. Chan and Mauborgne R. Blue Ocean Strategy: From theory to practice // California management review. – Vol. 47, № 3. – Spring 2005. – P. 110.
18. Лендъел М., Винницький Б., Ратейчак Ю. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні. К. : Вид-во «К.І.С.», 2007. 120 с.
19. Осовська Г. В., Фіщук О. Л., Жалінська І. В. Стратегічний менеджмент : теорія та практика: навч. посібник. К. : Кондор, 2003.
20. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. К. : КНЕУ, 2004. 699 с.
21. Якубів В. М., Боришкевич І. І., П'ятничук І. Д. Стратегічний аналіз розвитку сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2018. Вип. 14. Т 2. С. 16-24.
22. Yakubiv V., Boryshkevych I. Strategic Analysis of the Development of Renewable Energetics in the World and in Ukraine // *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2018. Vol. 5. № 3-4. P. 33-43.
23. Яворская В. В., Боришкевич И. И. Инновационные технологии в стратегическом управлении сельскохозяйственных предприятий // International Scientific Conference «*Competitiveness and Innovation in the Knowledge Economy*» (September 22-23, 2017). Kishinev: 2018. P. 160-163.